

Ympäristöministeriö
Kirjaamo

Lausuntopyyntö 1.7.2016 (YMO18:00/2014)

Liikenneviraston lausunto luonnoksesta uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelmaksi

Ympäristöministeriö on pyytänyt Liikennevirastolta lausuntoa ehdotuksesta uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelmaksi. Toimintaohjelmalla tavoitellaan uhanalaisten lajien tilan parantamista vuoteen 2020 mennessä ja uhanalaistumiskehityksen pysäyttämistä pidemmällä tähtäimellä. Tärkeäksi tavoitteeksi on nostettu toimijoiden välisen yhteistyön ja tiedonvaihdon parantaminen sekä uhanalaisten lajien tiedonhallinnan kehittäminen. Toimintaohjelman keskeinen osa ovat 47 numeroitua toimenpide-ehdotusta. Ehdotukset on ryhmitelty aihealueiden mukaisesti. Toimenpide-ehdotuksiin on liitetty aikataulutus, vastuutahot ja arvioita tarvittavista lisävoimavaratarpeista.

Liikennevirasto toteaa, että toimintaohjelmaluonnos on hyvin ja laajalla työryhmällä valmisteltu. Toimenpiteet on esitelty selkeinä kokonaisuuksina, ja niiden sisältö, vastuutus ja aikataulutus on riittävällä tarkkuudella kuvattu.

Väylänpitäjänä Liikennevirastoa koskee lähinnä uuselinympäristöjen uhanalaisen lajiston turvaamiseen liittyvät toimenpiteet. Monet perinne- ja maatalousympäristöt ovat uhanalaisia luontotyyppinä ja niillä elää paljon myös uhanalaisia lajeja. Monet perineympäristöjen lajit menestyvät myös esimerkiksi ratojen ja teiden varsilla. Näiden uusympäristöjen uhanalaisten lajien turvaamiseksi esitetyillä toimenpide-ehdotuksilla tähdätään lajistollisesti arvokkaimpien kohteiden ja kokonaisuuksien tunnistamiseen, hoidon tehostamiseen ja hoidettavien kohteiden kytkeytyneisyyden lisäämiseen. Uusympäristöissä viihtyvien lajien elinmahdollisuuksia voidaan parantaa lajien elinympäristöjä hoitamalla ja huomioimalla mahdollisuudet luoda uusia lajeille soveltuvia ympäristöjä muun toiminnan yhteydessä.

Uuselinympäristöjen uhanalaisen lajiston turvaamiseen liittyy toimintaohjelman toimenpide 46, johon Liikennevirasto on merkitty yhdeksi päävastuulliseksi toimijaksi:

46) Edistetään uusympäristöjen hoitoa sekä uusien paahde-, keto- ja niittylajeille sopivien ympäristöjen syntymistä yhteistyössä maanomistajien sekä paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Ympäristöä muuttavien hankkeiden, kuten tiehankkeiden yhteydessä pyritään säästämään ja luomaan kyseisten elinympäristöjen lajistolle sopivia kohteita. Myös ylläpito-, kunnostus- ja maisemointihankkeissa otetaan huomioon lajiston monimuotoisuuden lisäämisen

25.8.2016

mahdollisuudet. Priorisoidaan arvokkaimpia harjumetsien paahdeympäristökoko-
naisuuksia ennallistamismahdollisuuksineen METSO-rahoituksessa.

Aikataulu: 2016-

Vastuutahot: **YM, MMM, LVM, Liikennevirasto, kunnat**, ELY-keskukset, yrittäjät,
maanomistajat ja muut toimijat

Toimenpide kytkeytyy läheisesti Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestä-
vän käytön toimintaohjelmassa 2013-2020 esitettyyn, LVM:n vastuulla olevaan toimenpi-
teeseen (nro 60). Toimenpide sisältää selvityksen luonnon monimuotoisuuden kannalta
arvokkaiden olemassa olevien korvaavien elinympäristöjen (esim. teiden pientareet ja
rautatiealueet) määrästä ja merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Liikennevirasto
onkin sisällyttänyt vuosien 2015-2018 ympäristöohjelmaansa vuosille 2016-2017 ajoitu-
van selvityksen luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaista korvaavista elinympä-
ristöistä väyläverkolla ja niiden merkityksestä sekä tarvittavista hoitotoimista.

Liikennevirasto haluaa kiinnittää huomion termistön sekavuuteen. Suomen luonnon mo-
nimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön toimintaohjelmassa 2013-2020 käytetään
teiden pientareista, rautatiealueista, voimajohtoukista ja joutomaista nimitystä "kor-
vaava elinympäristö", kun "uuselinympäristöillä" tarkoitetaan esimerkiksi viherkattoja.
Tässä toimintaohjelman luonnoksessa käytetään teiden pientareista ja rautatiealueista
nimitystä uuselinympäristö. Termistöä olisi syytä selkeyttää ja yhtenäistää.

Liikennevirasto on nimettynä toimijana esitetty myös muutamassa muussa toimenpi-
teessä. Tällaisia ovat toimien priorisointiin ja yhteistyön lisäämiseen liittyvä toimenpide
10 sekä vieraslajien hallintaan liittyvä toimenpide 19.

10) Varmistetaan elinympäristöjen hoidossa riittävän tehokkaiden, vaikuttavien ja
vaikutukseltaan mahdollisimman pitkäkestoisten toimenpiteiden ja menetelmien
käyttö. Turvataan tärkeimpien kohteiden hoidon jatkuvuus suunnitelmallisesti
myös pitkällä aikavälillä, suojelualueet korostetusti huomioon ottaen. Hoitotoimien
vaikuttavuutta seurataan.

Aikataulu: 2016-

Vastuutahot: **YM, MMM**, ELY-keskukset, Metsähallitus, Liikennevirasto ja muut
hoitotoimia toteuttavat tahot

19) Toteutetaan kansallista vieraslajistrategiaa ja pyritään lisäämään voimavaroja.
Voimavaroja ja vapaaehtoistoimintaa suunnataan käytännön torjunnan ja hallinnan
toimenpiteisiin. Ehkäistään vieraslajien leviämistä neuvonnan, viestinnän ja ohja-
uksen avulla kaikissa elinympäristöissä.

Aikataulu: 2016-

Vastuutahot: **MMM, YM**, SYKE, ELY-keskukset, Liikennevirasto, Luomus, Metsä-
hallitus, LUKE, Suomen metsäkeskus, Suomen riistakeskus, kunnat ja muut
maanomistajat.

Liikennevirasto muistuttaa, että Liikennevirasto vastaa väylien hoidosta ainoastaan rau-
tateiden osalta. Maanteiden hoidosta vastaavat alueellisten ELY-keskusten L-
vastuualueet. Tämä ei ehkä riittävän selkeästi tule esille raportissa. Esimerkiksi vierasla-
jien hallintaan liittyvässä toimenpiteessä 20 (haitallisten vieraslajien hallinnan toimenpi-
teiden kohdistaminen) vastuutahoksi on merkitty ELY-keskukset. Onko tarkoitus, että

25.8.2016

tämä toimenpide koskee väylänpitäjänä sekä ELY-keskusten L-vastuualueita että Liikennevirastoa?

20) Kohdennetaan haitallisten vieraslajien hallinnan toimenpiteet etenkin suojelualueille ja niiden lähiympäristöön sekä muille uhanalaisen lajiston kannalta arvokkaimmille alueille. Estetään vieraslajien leviäminen suojelualueille. Tehostetaan uhanalaisten lajien suojelun kannalta haitallisten vieraslajien hallintaa käyttäen riittävän tehokkaita keinoja ja ennakoivaa toimintaa.

Aikataulu: 2016-

Vastuutahot: YM, Metsähallitus, ELY-keskukset, kunnat ja muut maanomistajat

Toimintaohjelman toimeenpanoa on tarkoitus arvioida vuonna 2020 (toimenpide 47). Myös Liikennevirasto tulee osaltaan osallistumaan tähän YM:n päävastuulla olevaan arviointiin.

47) Toimintaohjelman toimeenpanoa arvioidaan vuonna 2020. Arvioinnin pohjalta ohjelmaa tarkistetaan ja päätetään loppuarvioinnin ajankohta.

Aikataulu: 2020

Vastuutahot: YM, muut toimintaohjelman toteuttamiseen osallistuvat tahot

Liikennevirasto haluaa nostaa esille käynnissä olevan mittavan muutoksen viranomaisrakenteessa (aluehallinnon uudistus, maakuntauudistus), joka tulee vaikuttamaan myös esimerkiksi maanteiden hoitoon tulevaisuudessa.

Liikennevirastolla ei ole muuta huomautettavaa ehdotuksesta uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelmaksi.

Johtaja

Matti Levomäki

Ympäristöpäällikkö

Tuula Säämänen

Jakelu

Ympäristöministeriö / kirjaamo
Kirjaamo/arkisto

Tiedoksi

Hovi, Arto
Haakana, Anne-Mari
Koivujärvi, Susanna
Levomäki, Matti
Snicker-Järvinen, Teija
ELY-keskusten L-vastuualueiden ympäristövastaavat